

Menetlusalune isik: **Olev Hannula**
isikukood 38209090296
Õismäe tee 125-54, Tallinn 13515
tel. 52-97134, hannula@gmail.com

Kassaator: puudub (kokkulepet advokaadiga ei ole)

Vastustaja (kohtuväline menetleja): Põhja Politseiprefektuuri Põhja politseijaoskond

KASSATSIOONKAEBUS

Tallinna Ringkonnakohtu 26.09.2005 otsuse peale väärteoasjas nr. 2-4/210/05 (4-1173/05)

Tallinna Ringkonnakohtu 26.09.2005 otsusega jäeti Olev Hannula apellatsioonkaebus rahuldamata ning Tallinna Linnakohtu 05.08.2005 otsus sisuliselt muutmata. Tallinna Linnakohtu 05.08.2005 otsusega tunnistati Olev Hannula süüdi KarS § 151 (1) järgi ja karistati rahatrahviga 50 päevamäär (tegelikult trahviühikut), s.o 3000 krooni.

Kassaator palub Tallinna Ringkonnakohtu otsuse tühistada, sest kohus on kohaldanud vääralt materiaalõiguse norme, samuti rikkunud menetlusnorme.

Apellatsioonkaebuse¹ argumendid olid järgmised:

1. MATERIAALÕIGUSE EBAÕIGE KOHALDAMINE

1.1. **'Juudid ahju(s)' on käibefraas, mitte menetlusaluse isiku originaallooming.**

- 1.1.1. See fraas/kõnekujund oli käibel Vanas Testamendis ja varakristlike piiskoppide kirjatöodes².
- 1.1.2. Sellele fraasile II maailmasõja järgselt omistatud äärmuslikult negatiivne kõrvaltähendus sai alguse E. Wieseli valedest³.
- 1.1.3. Seda fraasi kasutas Eesti punkbänd P.V.A juba enne 1990. aastat⁴.
- 1.1.4. Selle fraasi parafraaseering „*pane ennast põlema!*” on noorteslängis laialt levinud.
- 1.1.5. Käibefraas näib ekspert K. Kerge meelest nii levinud, et keelend *Ahju* on Delfis kasutusel isegi kommenterija enesenimetuseks, ilma et konkreetse kommentaariumi kontekst lubaks seda kuidagi tõlgendada. Analoogilised ahju-fraaslaused on Internetis kasutatuna statistiliselt pea alati arvamuste ja hoiakute väljendamise vahend, millel puuduvad üleskutse tunnused. Seda

¹ Vt <http://bsd.ee/~olev/kaebus.pdf>

² Vt http://www.ccel.org/fathers2/NPNF1-14/npnf1-14-122.htm#P7144_2427095

³ Vt Robert Faurisson. A Prominent False Witness: Elie Wiesel. Institute for Historical Review.

<http://www.ihr.org/leaflets/wiesel.shtml>

⁴ P.V.A. lühiajalugu. Vt <http://punk.bumpclub.ee/epa/bandid/PVA2.html>

kinnitab asjaolu, et ahju-sisseütlevaga seostatakse analoogiliselt kunstiinimesi (nii kunstikke kui ka kriitikuid), kaaskommenteerijaid, sotsiaalselt taunitud ametite pidajaid ja kurjategijaid, oma rahvuskaaslasti jms.

1.2. Süüteoosseis puudub tahtluse või kaudse tahtluse puudumise tõttu.

- 1.2.1. Subjektiivse külje tuvastamisel ei ole oluline mitte 'üleskutse' avalikuks saamise aspekt, vaid menetlusaluse isiku tahtlus (õigupoolest tahtmatus) vägivalda või vihkamist esile kutsuda⁵.
- 1.2.2. 1995. a. kriminaalasjas, mille puhul kohtualune isik kasutas ajalehes fraasi 'Juudid ahju!', mõisteti isik subjektiivse külje puudumise tõttu õigeks.
- 1.2.3. Krista Kerge kordusekspertiis on tuvastanud, et eesti keele akadeemiline grammatika kirjeldab nimisõnafraasi sisaldava hüüdfraaslause tähendust kui modaalsset, s.t see väljendab kõneleja suhtumist millessegi või emotsioone millegi ajal⁶. Hoiakute jm subjektiivse emotsionaalne väljendamine on eesti keele süsteemis fraashüüdlause keskseid funktsioone. Seega, menetlusaluse isiku hüüatust saab käsitada väärtushinnanguna, mitte aga üleskutsena. (Rüügikohtu lahendi 3-1-1-80-97 kohaselt ei ole väärtushinnangu paikapidavust võimalik tõestada. Väärtushinnangute esitamine on põhiseaduslik õigus, peaaegu et demokraatlik kohustus.)
 - 1.2.3.1. Vaadeldav fraas jms arvamused ja hoiakud on tingitud ekspertiseks esitatud alusteksti faktiväitest, mille kohaselt eurooplased peavad küsitluse kohaselt Iisraeli (\approx juute) suurimaks ohuks maailmarahule.
 - 1.2.3.2. Ekspertiseks esitatud kommentaari autor seob end nii kommentaariumi teema kui ka selle alustekstiga sõnaliselt, sest teemaese on juudid ja enesenimetus Marvin on valitud kommenteeritavast artiklist: *Simon Wiesenthali Keskuse USA lobirühma asutaja ja juht rabi Marvin Hier ütles, et kui küsitluse tulemused osutuvad tõeks, peaks Iisrael tõrjuma Euroopa Liidu Lähis-Ida rahuprotsessist*. Niisuguse nime (Marvin) valikut on teksti potentsiaalse üleskutse-eesmärgiga ligi võimatu seostada.

1.3. Süüteoosseis puudub ka seetõttu, et mõned menetlusaluse isiku arvamused olid adresseeritud vägagi määratletud isikute ringile.

- 1.3.1. Karistusseadustiku § 151 (1) defineerib sotsiaalse vaenu õhutamist kui tegevust, millega avalikult on kutsutud üles vihkamisele või vägivaldale. Interneti jututubades osaleb alati määratud isikute ring, seega ei saa olla tegemist avaliku arvamuse avaldusega, rääkimata 'üleskutsesest'.
- 1.3.2. 60 % veebikommentaaridest on seniste uuringute järgi kommenteerijate omavaheline dialoog.

1.4. O. Hannula arvamused ei ületa Eesti ühiskonnas keskmiselt aktsepteeritud sallivuse piire.

- 1.4.1. Lõuna-Aafrika Vabariigi kohus on leidnud⁷, et lause: „Iraagi sõda on eostatud Iisraelis“ ei ole nii teotava iseloomuga, et ületaks sallivuse piire, samuti ei õhutada sellega vaenu.
- 1.4.2. Kui õiguskaitseorganid ei reageeri internetis avaldatud üleskutsetele tappa moslemeid⁸, siis järelikult on sellised internetikommentaariid aktsepteeritavad. Sest keegi ei võta neid tõsiselt. Õigust tuleb kohaldada

⁵ Videostriim AK saatest kohtusaalist: [mms://213.35.156.10/uudised/03082005211140_road03.wmv](https://213.35.156.10/uudised/03082005211140_road03.wmv)

⁶ Vt „Eesti keele grammatika II. Süntaks“, Tln 1993, lk 182

⁷ Professor Stephen Sniegowski (Washington) Absolved of Hate Speech Crime (South Africa). Vt

http://www.fpp.co.uk/online/03/12/Sniegowski_SAJBOD.html

⁸ Moslemit peetakse teise sordi inimeseks? Vt <http://www.minut.ce/article.pl?sid=05/08/15/2143215>

ühetaoliselt.

1.4.3. Isegi juudid ise leiavad (nt filosoofiaprofessor Michael Neumann⁹ jpt), et n.n. antisemitismi ei tohiks peaaegu kunagi tõsiselt võtta ja vahest tuleks see isegi naljaks pöörata:

1.4.3.1. Vastasust või väikest ebasõbralikkust või vastumeelsust ei tohi segi ajada vihkamisega.

1.4.3.2. Antisionismi ei tohi segi ajada antisemitismiga. Mida rohkem asju peetakse antisemitlikuks, seda vähem hirmus tundub antisemitism.

1.4.3.3. Kui heita kõrvale kollektiivse vastutuse mõiste, oleks süiski mõistlik väita, et paljud, võib-olla enamus juudi täiskasvanud erasikutest toetavad riiki, mis paneb toime sõjakuritegusid, sest see on sulaselge tõde. Nii et kui nüüsguste asjade väljaütlemine on antisemitlik, siis on päris mõistlik olla antisemiit.

1.4.3.4. Pidada iga juudi vere valamist kogu maailma vapustavaks õnnetuseks, mis pole millegagi võrreldav, on lihtsalt rassism – ühe rassi vere teistest tähtsamaks pidamine.

1.5. Kohus on mõistnud väärteos karistuse, millist saab kohaldada üksnes kuritegude puhul.

2. MENETLUSNORMIDE RIKKUMINE

2.1. Kohus ei austanud menetlusaluse isiku inimvääriskust.

2.2. Kohus on väljunud väärteoprotokollipiiridest.

2.2.1. Kohtutoimiku lehekülgedel 211 ja 233 kirjeldatud dialoogid ei ole väärteoprotokollis kajastamist leidnud, kuid ikkagi motiveerib kohus süüdimõistvat otsust just nende dialoogidega ja mõnede teiste arvamused (nt asjassepuutumatud viited toimiku lehekülgedele 207, 193, 195, 200, 187, 212).

2.3. Kohus on jätnud uurimata tõendid.

2.3.1. Kohus ei ole presumeerinud menetlusaluse isiku süütust:

2.3.1.1. Väärteo toimepanemise aeg on „tõendatud” üksnes menetlusaluse isiku enda toimingutega (nt milliseks on ta defineerinud oma arvuti kellaaja).

2.3.1.1.1. Kahtlused väärteo toimepanemise aja suhtes pidanuks tõlgendatama menetlusaluse isiku kasuks; seda ei ole tehtud. Kui ei ole tuvastatud väärteo toimepanemise aega, siis tõusetub väärteo aegumise küsimus.

2.3.1.2. K. Kerge meelest ei ole fraasi „*Juudid abju!*” süstemaatiline tõlgendus ühetine ega võimalikki kasutatud hüüdlause vormi ja lause vaegsuse tõttu. Mitme kommentaariumis tajutava aktuaalse taustdiskursuse olemasolu avardab kommentaari (paari) tõlgendusruumi veelgi ja teeb tekstile ühe kindla eesmärgi tingimatu omistamise võimatuks.

2.3.1.2.1. Kui ei ole võimalik käibefraasi üheselt tõlgendada, siis kahtlustused süüteo koosseisu subjektiivse tunnuste osas pidanuks tõlgendatama menetlusaluse isiku kasuks; seda ei ole tehtud.

2.3.2. Kui USA õigusemõistmises ilmnevad arvutitega seotud süütegude puhul võrgu logiaegades suured erinevused, siis on see piisav alus süüdistusest loobumiseks¹⁰.

⁹ Michael Neumann. What is Antisemitism? Counterpunch, 4. juuni 2002. Vt <http://www.counterpunch.org/neumann0604.html>

¹⁰ Peter Rybaczyk. Expert Network Time Protocol: An Experience in Time with NTP. Publisher: Apress. Vt <http://books.slashdot.org/article.pl?sid=05/08/16/0344212&from=rss>: *Attorney Ronald Coleman, partner*

Kassaatori meelest on ringkonnakohus jätnud käsitlemata apellatsioonkaebuse punktid 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 ja 2.1. Kuna ringkonnakohus neid punkte ei käsitlenud, siis palub kassaator samade punktide kohta riigikohtu hinnangut.

Lisaks soovib kassaator märkida järgmist.

1. Menetlusalune isik ei ole toime pannud väärtegu, sest ta ei ole teinud üleskutset teatud konkretiseeritud kuritegudele (näiteks tapmisele); sest ta ei ole kunagi soovinud ühegi isikuvastase kuriteo lõpuleviimist; sest ta ei ole kelleski esile kutsunud otsust sooritada mõne isiku suhtes vägivallategusid; sest tema mõttevahetus jututubades toimus konkreetsete üksikisikutega.

1.1. Kassaator ei saa nõustuda Jaanus Tehveri napi arvamusega Karistusseadustiku kommentaaritud väljaandes, mille kohaselt *kaudse tahtlusega on kommenteeritavas paragrahvis (§ 151) sätestatud tegu toime pandud nt juhul, kui süüdlane esitas üleskutse viisil, mille puhul üleskutse avalikuks saamine ei olnud kindlalt ette nähtav, kuid süüdlane pidas seda võimalikuks.*¹¹ Pigem tuleb nõustuda Olavi Jaggo kommentaariga KarS §-le 236, mille kohaselt kujutab avalik üleskutsumine kuriteole sisuliselt endast kihutamise analoogi:

1.1.1. *Arvestamata konkreetse adressaatideringi puudumist, vastab üleskutsumise mõiste kihutamise mõistele § 22 lg 2 järgi. Seega seisneb üleskutsumine teises isikus konkreetse kuriteo toimepanemise otsuse esilekutsumises ega ole võimalik, kui sellel juba on kuriteo toimepanemise tahtlus. Üleskutsumiseks ei ole teise isiku tahtluse tugevdamine ja kinnitamine, küll aga otsuse esilekutsumine panna toime kuriteo enamohelik liik. Esitades üleskutse teiste öeldut, peab isik selgesti väljendama, et need on ka tema seisukohad (nt ei piisa ajaloolisi tsitaate sisaldava raamatu väljaandmisest). Samas ei välista üleskutsumist teiste inimeste otsuste kaudne mõjutamine - nt sündmuste ebatõene kirjeldamine, mis toimija ootuste kohaselt kutsub esile teatavate kuritegude toimepanemise soovi. Nõutav on seega teadaandmine, millest on näha isiku soovi, et avalduse adressaadid paneksid toime teatavaid kuritegusid, ja seda mitte ebamäärases tulevikus, vaid vahetult üleskutse tagajärjel.*

1.1.2. *Üles saab kutsuda ainult teataval määral konkretiseeritud kuritegudele. Kuritegevust pooldavate mõtete propageerimine ei ole üleskutsumine. Tegu, millele üles kutsutakse, peab olema konkretiseeritud sellisel määral, et teo laad peab olema aru saada ja vastama kuriteokoosseisule. Aga teo aeg ja koht ei pea olema määratud, ka kannatanu ei pea seda teadma täpselt, vaid ainult üldjoontes. Sellepärast ei ole ka võimalik avalik üleskutsumine vaadeldavale kuriteole, ilma et samal ajal kutsutaks üles mõnele §-des 231-235 kirjeldatud kuritegudest.*

1.1.3. *Üleskutse peab olema esitatud avalikult, nt massiteabevahendis, avalikul koosolekul või trükkise levitamisega. Üleskutse peab olema suunatud määramata adressaatideringile, sest ainult siis on olemas kontrollimatusest tulenev suurem oht. Püüab aga sellest, kui teo*

and computer law litigator at the New Jersey-based Coleman Law firm explains that in a computer law case involving serious discrepancies in network log times, the prosecution would conceivably drop the case. Similarly, a civil case to recover damages from an attacker is seriously undercut by these seemingly innocuous timing mistakes. "The network managers' lack of diligence at ensuring that the time was synchronized on their systems," explains Coleman, "opens them up to serious questions in front of a jury as to whether the logs and the system data are reliable at all -- especially with a gap of more than a couple of minutes, which might be explained away by which clocks were being relied on." In fact, an error of this magnitude would make the entire network administration suspect. That could be a disaster, Coleman says, where the network tracing record plus the human beings who sloppily set the automation in motion are going to be the chief sources of evidence against the alleged computer criminal. "A snafu such as seriously unsynchronized logs is just the sort of opening that could raise the level of doubt needed to undermine the other side's case."

¹¹ Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. Koostajad Jaan Sootak ja Priit Pikamäe. Tallinn 2002.

peaks toime panema või saaks toime panna ainult üks inimene, tingimusel, et üleskutsuja ei määra seda ise („Üks teie hulgast tehku...”). Avaliku üleskutsumisega ei ole seevastu tegemist siis, kui avaldus esitatakse avalikult, kuid on suunatud vaid konkreetsetele üksikisikutele. Kui üleskutsuja on suunatud konkreetsele isikule või isikuteriingile, võib üleskutsuja vastutada vastavale kuriteole kihutamise eest. Üleskutsuja peab vähemalt mõne potentsiaalse adressaadini jõudma, kusjuures need ei pea olema üleskutsutava teo kõlblikud toimepanijad.

1.1.4. Subjektiivselt küljest eeldab kommenteeritav paragrahv tahtlust (vt komm §-de 15 ja 16 juurde), mis hõlmab üleskutsumise modaliteete (avalikkus jne), konkretiseeritust teatavale kuriteoliigile ja selle karistatavust. Modaliteetide ja karistatavuse suhtes piisab kaandest tahtlusest. Peale selle peab isikul olema eesmärk (kavatsetus), et tema käitumine viiks kuriteotsuseni, ta peab soovima teo lõpuleviimist. Kujutlusest, et üleskutsuja viib ainult kõlbmatu katseni, ei piisa. Seega ei täida koosseisu provokaator, kes kavatses ise õigel ajal sekkuda ja kuriteo lõpuleviimise ära hoida.

1.2. Isegi juudid on hiljaaegu aru saanud, et mitte igasugune arvamusalaldus ei ole tingimata üleskutsuja vägivallale.

1.2.1. Käesoleva aasta oktoobrikuu alguses muutis Iisraeli ülemkohus oma seisukohta suhtumises vägivalla ülistamisesse¹². Uue tõlgenduse kohaselt saab terrorile ja vägivallale kihutamine olla kuritegelik üksnes siis, kui ülistatakse terroriorganisatsiooni poolt toime pandavaid vägivallategusid (ehk silmas peetakse nende isikute kihutamist kuritegudele, kes on tahtelised ja võimelised vägivallategusid toime panema).

2. O. Hannula (internetis pseudonüümiga ‘Marvin’) käitumist ei saa kontekstist välja rebida, tema emotsionaalne arvamusalaldus oli reaktsiooniks juudirabi Marvin Hier’i üleskutsule, mida tsiteeriti Delfi artiklis¹³.

2.1. Filosoofiadoktor Krista Kerge mainib oma ekspertiisiaktis, et enesenimetuse Marvin kaudu samastatakse USA juudikogukonna ametliku juhtfiguuriga, selles keeleliselt eksplitsiivne rollis aga esitatakse valitud rolliga vastuoluline tekst. Kas seejuures on tegemist naljaga, pahameelega vms, ei ole võimalik väita, kuid just keelendite vahel tekkev dissonants sunnib alati loovale interpretatsioonile (st tähttähele tõlgendus midagi teha ei tohiks arvesse tulla).

2.2. Filosoofiaprofessor Michael Neumann küsib: Kas see, et Iisraeli rassisõda on põhjustanud ägedat viha, on sõja enda kõrval üldse kõneväärne? Kas väike tõenäosus, et kuskil, kunagi, kuidagi võib see vihkamine teoreetiliselt võib-olla viia mõne juudi tapmiseni, on üldse oluline palestiinlaste tegeliku jõhkera füüsilise tagakiusamise kõrval ning sadade tubandete araablaste pagulaslaagritesse saatmise kõrval?

2.3. Kõrvuti praktilise väärtusega kriminaalpreventsiooni seisukohalt on ohvri käitumise uurimine kriminaalaja menetlemise käigus vahel lausa vajalik¹⁴.

¹² Yuval Yoaz. Supreme Court ruling opens the way for retrials. Haaretz 19.10.2005 Vt <http://www.haaretz.com/hasen/spages/635736.html> : In a radio interview 10 years ago, following the assassination of prime minister Yitzhak Rabin, David Axelrod, a member of the banned right-wing Kahana Chai organization, said, inter alia: „Every dog gets his day.” He added that „a traitor has been wiped out. Getting rid of an enemy is a positive thing.” In the wake of these remarks, he was charged with violating the anti-terror law by encouraging and praising a terror organization. He was convicted by the district court, sentenced to a three-year suspended sentence and fined NIS 3,000. The Supreme Court rejected his appeal. In November 2000, however, the court took up the case of journalist Mohammed Jabarin and decided that the **anti-terror clause would refer only to encouragement and praise for acts carried out by a terror group and not for every form of violence.** In the wake of this precedent, the court later rejected charges against four other right-wing activists that were still being heard at the time, and acquitted them of the same charges for which Axelrod had been convicted. The question was what would happen in cases where people had already been convicted on the basis of the first interpretation.

¹³ Iisrael: Eurooplased on juudivaenulikud. BNS/Delfi 03.11.2003. Vt <http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=6598665&ndate=1067831220&categoryID=123>

¹⁴ Saale Laos. Kannatanuga seotud käitumuslikud aspektid isikuvastase ründe kontekstis. Juridica 08’1997

Näiteks tapmise korral, kui see on toime pandud äkki tekkinud tugeva hingelise erutuse seisundis, mille on põhjustanud kannatanupoolne vägivald või solvamine tapja või tema lähedase isiku suhtes (KarS § 115), on selline hingelise erutuse seisund kurjategija vastutust kergendav asjaolu. Siinkohal väljub süü oma kriminaalõiguslikust määratlusest ja hõlmab ka süüd sotsiaal-psühholoogilises mõttes. Kuigi kriminaalõigus lähtub must-valgest printsüübist ja tsiviilõigusele tuttavat segasüü instituuti ei tunnista, on „ohvri süü” kategooria viktimoloogia üheks keskseks uurimisobjektiks. Esmapilgul peaks iga süüteo ohver kõrvalseisjates esile kutsuma emotsiooni, mis väljendub kaastundes kannatanu vastu ja pahameeles ning hukkamõistus kurjategija suhtes. Konkreetse süüteo lähemal ja detailsemal vaatlemisel eelnimetatud kannatanu ja kurjategija vastandatuse proportsioonid muutuvad. Esile võib kerkida küsimus ohvri „koostööst” kurjategijaga, kuivõrd ohvri isiksus või tema käitumine soodustas või hõlbustas süüteo suundumist tema enda vastu ja kuritegeliku kavatsuse täideviimist kurjategija poolt. Reeglina loetakse provokatsiooniks sellist kannatanu käitumist, mis on sõltumatu kurjategija käitumisviisist ja kutsub esile viimase õigusvastase reaktsiooni. Tegemist on seega olukorraga, kus tulevane kurjategija viiakse ärritust esilekutsuvate sõnade ja/või tegudega niikaugele, et ta ei kontrolli enam oma käitumist, s.o kaotab enesekontrolli. Kurjategija käitumine on vastus kannatanu käitumisaktile. Ohvri poolt provotseeritud süütegu on seega selline, mida ilma ohvri poolt kurjategija suhtes üles näidatud provokatsioonilise käitumiseta poleks toime pandud. M. Joutsen rõhutab¹⁵, et igal konkreetsel juhul peab provotseeriva käitumise määramisel arvesse võtma nii kurjategija kui ka kannatanu enda ettekujutust ja arusaamist taolisest käitumisaktist. Nii peab provotseeriva käitumise tuvastamisel peale provokatsioonilisuse leitama ka konflikti algatamine kannatanu poolt. See on provotseeriva käitumise kitsam mõistmine. Laiendatud mõiste korral määratletakse provotseerivat käitumist kui ohvri sellist tegutsemist, mis on suunatud konflikti loomisele ja teravdamisele ning on vastuolus moraali- või õigusnormidega.

Lähtudes eeltoodust ning juhitudes VmS § 174 p-st 4, § 29 (1) p-st 1 ning Riigi õigusabi seaduse §-st 11 (2),

p a l u n :

- 1. Tühistada Tallinna Ringkonnakohtu 26.09.2005 otsus.**
- 2. Lõpetada väärteomenetlus.**
- 3. Palun anda mulle riigi õigusabi, kuna minu väärteoasjas on VmS § 17 (2) kohaselt advokaadi osavõtt riigikohtus kohustuslik ja ma ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel. Ükski advokaat kellega ma rääkinud olen, ei ole nõustunud mind kaitsma, kartes süüdistusi antisemitismis.**

Lugupidamisega,

¹⁵ M. Joutsen. The role of the Victim of Crime in European Criminal Justice Systems: A Crossnational Study of the Role of the Victim//Heuni Publication Series. No. 11. Helsinki, 1987. Lk 83.